

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

196. Quisnam possit absolvere ab excommunicatione maiori lata à iure, & reservata? Et an etiam Episcopus possit absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum, vel quando ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

habetur in dicto cap. *quamvis*, de sententia excommuni- ubi præcipitur adire Legatum si possit. Quia verò ibi non fit mentio de aliis confessoribus, qui forte habeant ex privilegio facultatem ad absolvendum ab iis, puta- tur Coninch quod etiam si ad sit talis, possit Episco- pus absolvere. Melius tamen Lugo docet nullum esse discrimen quoad hoc inter Legatum, & habentem facultatem absolvendi, cum ille quoque sit dele- gatus à Papa in ea re, & ad illum potest esse re- cursus, cui ex voluntate Papæ commissæ est illa causa.

3. Verum non desunt alij docentes posse etiam Episcopum absolvere à censuris eum, qui licet non possit Summum Pontificem adire, postea tamen re- currere ad Nuncium Summi Pontificis, vel ad alium habentem privilegium absolvendi; quia existente impedimento recurrendi ad Papam, restituitur Epi- scopo ordinaria potestas, quam per reservationem amiserat: ergo non est cur non possit absolvere, nec cur penitens excommunicatus, ad Legatum Apostolicum recurrere teneatur. Adde, reservatio- nem esse odiosam, & strictè interpretandam. Vnde explicari debet de recurso ad solum Papam; ita Hur- tadus, de excommunicato. disp. 15, difficut. 3, n. 10. contra Bonacinam, Peregrinum, & alios; Qui tamen Hur- tadus observat excommunicatum sic absolutum ab Episcopo, teneri post impedimentum se præsentare Pontifici, saltem per procuratorem sub poena rein- cidentie, quam obligationem teneatur illi inungere Episcopus, si non sit impuber.

4. In casu autem quo nec Pontifex, nec Legatus, nec Episcopus, nec alius facultatem habens, adiri possit pro impetrandæ absolute à censuris Papæ reservatis, itante, inquam, tali impedimento, docet Tanner, tom. 4. disp. 6, quest. 10. dub. 6. num. 122. posse talem excommunicatum absolvi à Parocho eoque deficiente, à quolibet confessorio approbato. Vide me ipsum in part. 5. tract. 9. resol. 6. §. non desinam. Et ad confirmationem supradictorum videndus est omnino Magister Ludovicus Bertrandus Loth Do- minicanus in resol. Theolog. tract. 1. quest. 3. art. 1. qui in terminis fortioribus nostram sententiam confir- mat.

5. Ex his omnibus inferitur me rectè his diebus respon- disse, posse Episcopum absolvere duellatorem iuste impeditum si non possit adire Sedem Apostoli- cam, ita docet Navarr. in Manuali c. 27. n. 90. vers. Ad quintum & c. Vgol. de cens. in genere, tab. 1. c. 4. §. 5. n. 13. in fine. Peregr. q. 37. de duello num. 9. Reginald. §. n. 15. 6. Sayr. Suar. Sanch. Avila, Henriq. relati à Bo- nac. tom. 1. de excomm. disp. 2. q. 4. punct. 5. n. 11. Hurtadus de excomm. disp. 15. difficut. 3. num. 10. dicendum est itaque posse Episcopum vel per se, vel per confessa- rium ab ipso in casu particulari delegatum absolvere à casibus Papæ reservatis si iusto impedimento ali- quis ad Sedem Apostolicam non possit pro absolutio- ne adire.

6. Sed si scire cupis quamnam sunt impedimenta, quæ excusare possunt excommunicatum à recurso ad Papam, Respondetur, multa esse, quæ à Doctoribus enumerantur.

7. Primum, periculum mortis in itinere, c. si quis sua- dente, & alios, de sent. excommuni.

8. Secundum, infirmitas longa etiam non periculosa. Ex cap. quod de his de sent. excommuni.

9. Tertium, paupertas; nam & si quis mendicare soleat, non tenetur Romam ire mendicando, & ita intelli- gendum cap. ea noscitur, eod. titulo.

10. Quartum, Aetas, sive senilis ex dicto cap. ea nosci- tur, sive impubescens, cap. quamvis eod. tit.

11. Quintum, sexus feminilis, cap. mulieres eod. tit.

12. Sextum, subjectio filij familias ad Patrem, Tom. V.

& servi ad Dominum, quando sine illorum gravi præjudicio Papam adire non possunt, cap. relatum, eod. tit.

13. Septimum, occupatio circa animarum, vel tempo- rale dominium; quando subiectorum detrimentum timetur: cap. Ne pro dilatione, de penit. & remissione.

14. Octavum, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non possunt; cap. Quamvis, ut etiam debilitas in membris in cæco, & claudio cap. Ea no- scitur.

15. Vltimum, quodlibet aliud, quod arbitrio pruden- tis censetur impedimentum grave, & legitimum. Vide Bonacinam de excommuni. disp. 2. q. 4. punct. 5. n. 9. Cor- nejo in 3. par. tract. 5. disp. 11. dub. 2. Peregrinum de duello q. 37. n. 7. & alios, ubi supra.

16. In his igitur impedimentis potest Episcopus absoluteionis beneficium excommunicatis impertiri. Quod si pro certo haberetur, vel probabiliter existi- maretur, esse brevis temporis impedimentum, tunc non possit ab Episcopo absolvi excommunicatus: nam pauci temporis ratio haberi non debet. Ita docet Vgolinus de censur. Ecclesiast. in genere tabul. 1. c. 4. §. 5. num. 16. & Peregrinus loc. cit. si verò ignoraretur quandiu duraturum esset impedimentum, vel diu- turnum fore pro certo, aut probabiliter haberetur, tunc sic impeditum absolvere posset Epi- scopus ab excommunicatione. Ita præcitati Do- ctiores.

RESOL. CXCVI.

Quisnam possit absolvere ab excommunicatione maiori lata à iure, & reservata?

Et an etiam Episcopus possit absolvere ab excommuni- catione reservata à Papa quando delictum est occultum, vel quando excommunicatio est publica, sed excommuni- catus non potest recurrere ad Papam?

Et in corpore huius Resolutionis explanantur impedi- menta, cum quibus excommunicatus excusatur recurrere ad Papam, pro absoluteione reservata.

Et tandem queritur, an excommunicatus impeditus ex su- pradictis causis, & impedimentis, si non potest adire Papam pro absoluteione teneatur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ, vel ab Episco- po absolvi possit, & si Episcopum adire non possit, Pa- rochus, & eo deficiente, quivis confessorius approbatus eum absolvere possit?

Et an, qui absolutus est ab Episcopo, teneatur postea, cessante impedimento, se præsentare Pontifici, perse, vel per procuratorem? Ex part. 5. tract. 9. Resol. 6.

§. 1. **R**espondeo eum tantum, cui est reservata, aut ejus superiorem, aut eum, cui ipsi commi- serint, nisi excommunicatus sit in articulo mortis. Nam tunc potest quilibet Sacerdos simplex illum ab- solvere sub onere comparendi coram eo, à quo extra eum articulum erat absolvendus, ut generaliter dicitur in cap. eos qui de sent. excomm. in 6. exigendo tamen prius juramentum ab excommunicato, exceptis pueris, comparandi.

2. Notandum est tamen hic ex Concilio Triden- tino posse Episcopos absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum; sed difficultas est, an etiam possit Episcopus iure ordina- rio absolvere ab excommunicatione, quando est pu- blica, & excommunicatus non potest recurrere ad Pa- pam: Et respondeo affirmativè, ut habetur in cap. de cætero, de sentent. excommuni, & docent Sylvest. ver. excommunicatio 4. n. 7. Navarr. c. 27. n. 9. & alij ista au- tem impedimenta sunt.

Sup. hoc inf. in Ref. 201. & c. & pro juramento parandi in Ref. 204 §. 1. ad med. vers. quod onus, & c.

Sup. hac diff. in Ref. seq. & in Ref. præteri- ta à princi- pio, & inf. in §. ult. huius Ref. post med. vers.

Qui tamen, 3. Primum periculum mortis in itinere, cap. si quis
& inferius in 17. quast. 4. capite non dubium, cap. ea nosci-
tur, cap. de cetero, cap. quod de his, cap. quamvis, de sent.
post. med. excomm.

4. Secundum infirmitas longa, etiam si periculosa non
sit, ex dicto cap. quod de his, & cap. quamvis.

5. Tertiò paupertas ex dictis liris, nam nemo
tenetur mendicare, ut ad Curiam vadat pro absolutio-
& in tom. 1. ne, nisi aliàs mendicus esset, quia tunc ire tenetur, nisi
tr. 3. Ref. 16. fortè mendicando solet se uxorem, atque filios ale-
& in tom. 3. re: unde quando in d. cap. ea noscitur, dicitur etiam
tr. 7. Ref. 17. quæ mendicare cogit in itinere; ad pauperes tamen
in Ref. 118. reducit obligatio alendi uxorem, filios ac familiam
6. Quarto ætas, sive senilis, ex d. cap. ea noscitur,
7. Quintò sexus fragilitas, ut scemina cu iusculumque
8. Sextò alteri adstrictus, qui sui juris non est, ut
9. Septimò cura, animarum, vel temporale domi-
nium, quando timetur quòd per absentiam oves,
aut vasalli detrimentum patiantur, ex dicto cap. mu-
lieres, cap. de cetero, & ex cap. pro dilatione, de panit.
& remiss.

10. Octavò debilitas in viris delicatis, qui labores
itineris sustinere minimè possunt, in dicto cap. mu-
lieres, & cap. quamvis, sive etiam debilitas in membris,
ut cæcus & claudus, ex cap. ea noscitur, & cap. quamvis,
de sent. excomm.

11. Vltimò quodlibet aliud impedimentum, quod
arbitrio prudentis viri iudicetur legitimum. Et hæc
omnia docet Cornejo in 3. p. tract. 5. de excomm. disp. 11.
dub. 2. ex Sayro, Suarez & Avila, quibus adde Hurtad.
disp. 15. de excomm. diff. 3. n. 10.

12. Nec desinam hic apponere verba Adami Tan-
neri tom. 4. disp. 6. q. 10. dub. 6. n. 12. ubi sic ait: Simi-
liter si excommunicatus excommunicatione Papæ
reservata propter legitimum impedimentum Papam,
aut alium ab eo facultatem habentem adire non pos-
sit, potest absolvere Episcopus, quòd si nec Episco-
pum possit adire, Parochus; eoque deficiente, quivis
approbatus Confessarius. Ita ille.

13. Notandum est tamen hic contra Navarrum
c. 27. n. 89. quòd si excommunicatus impeditus est, ex
supradictis causis, adire Papam, nec tenetur adire Le-
gatum, vel alium habentem privilegium Papæ ad ab-
solvendum, sed satis esse non posse adire Papam, ut ab
Episcopo absolvi possit; & ratio est quòd existente,
impedimento recurrenti ad Papam restituitur Epi-
scopo ordinaria potestas, quæ per reservationem fue-
rat ab eo ablata, ergo non est cur sit necessarius re-
cursus ad Legatum, præsertim quòd cum talis refer-
vatio fuerit odiosa, debet strictè interpretari, ut scilicet
intelligatur de recurso ad solum Pontificem, & ita
docet Hurtado & Cornejo locis citatis, qui tamen re-
ctè observant, excommunicatum ita absolutum ab
Episcopo, teneri postea cessante impedimento se præ-
sentare Pontifici, & hæc obligatio debet ei imponi
ab Episcopo, nisi fuerit impuber, cui hoc in iungen-
dum non est: quòd si in mora fuerit, reincident ipso
jure in eandem excommunicationem: sed nota quòd
talis non tenetur se præsentare Papæ per se, sed satis
est id facere per Procuratorem; nec impeditus ne

personaliter Romam adeat, tenetur mittere Procura-
torem pro absolutione, nec epistolam. Ita ex Henr.
quez notat Avila par. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. cond. 3. &
Doctores citati.

RESOL. CXCVII.

An excommunicatus, si non potest propter impedimen-
tum Papam adire, teneatur impetrare absolutionem ex-
communicationis per epistolam, aut Procuratorem, vel
possit absolvi ab Episcopo? Sed magis difficultas est,
in tali casu, an excommunicatus possit absolvi ab Epi-
scopo si potest adire Nuntium Summi Pontificis, vel
alium habentem privilegium Papæ? Ex p. 4. tract. 4. de
Misc. Refol. 58.

§. 2. Hic casus in praxi solet frequenter accidere, & hoc
in illo Bonacina de cens. disp. 1. q. 3. ponit. & in
n. 4. existimat teneri excommunicatum mittere epi-
stolam pro absolutione obtinenda, ut patet à simili de
impedimentis matrimonij; non enim credibile est,
Papam velle ab Episcopo absolutionem impendi
quando patet recursus ad Sedem Apostolicam per
Procuratorem, vel per epistolam. Ita ille.

2. Verum ego contrariam sententiam tenendam in hoc
esse puto, quam docent Henriquez lib. 12. c. 3. n. 1. &
lib. 6. c. 9. n. 7. Duardus in Bulla Cana lib. 3. c. 9. d.
n. 21. quibus ego addo Avilam de censuris part. 2. c. 7.
disp. 1. dub. 6. conclus. 3. & novissime Gasparum Hur-
tado de excommunicatione disp. 15. d. spec. 3. num. 10.
ubi sic ait: Episcopis quoque conceditur facultas
absolvendi à quacunque excommunicatione Ponti-
fici reservata, quando excommunicatus est legitime
impeditus adire Summum Pontificem sive ætate so-
nili, sive impubertate, sive infirmitate, sive inimici-
tia capitali periculosa, sive fragilitate sexus, sive
cura familiar, sive quia est sub cura parentum, si-
ve paupertate in eo, qui non solet mendicare, sive
quocunque alio impedimento, ad arbitrium viri pru-
dentis sufficiente, quamvis possit ad Summum Pon-
tificem mittere, & non mittat. Ita Hurtado; & ratio
est, quoniam à iure ad id non obligatur.

3. Sed magis difficultas est in tali casu, an excom-
municatus possit absolvi ab Episcopo, si potest adire
Nuntium Summi Pontificis? Martinus Bonacina ad
supra, negativam sententiam docet, & ideo ait in c. 5. d.
li casu excommunicatum, qui Summum Pontificem
adire non potest, non posse ab Episcopo absolvi, si
possit adire legatum Summi Pontificis, vel alium
habentem privilegium absolvendi; quia in eo even-
tu non censetur adesse, iusta ac legitima causa, vel
impedimentum, propter quod possit ab alio absolvi,
& ita hanc sententiam præter Bonacinam tenet etiam
Coninch de Sacramentis disp. 14. dub. 16. n. 241. Na-
varrus in manuali c. 27. n. 89. Corduba in sum. q. 18. &
alii.

4. Sed tu contrariam sententiam tene, quam tu-
tur Avila de censuris part. 2. capite 7. disp. 1. dub. 6. n. 2.
conclus. 3. & Hurtado loco citato, cum Henriquez
lib. 12. cap. 3. num. 1. in glossa lit. H. quia in his ca-
sibus absolvit Episcopus tanquam proprius pastor,
& potestate ordinaria, illa enim potestas ordina-
ria, quæ sublata erat ei per reservationem, resti-
tuta est existente iusto impedimento recurrenti ad
Summum Pontificem.

RESOL. CXCVIII.

An Episcopus reservando absolutionem alicuius excom-
municati

Sup. contēto
in hoc §. in
tom. 1. tr. 5.
ref. 17. 18. liter si
& 19. & hic
sup. in Ref.
præterita §.
In casu, &c.

Sup. hoc in
ref. seq. §.
Sed magis,
& in aliis
ejus not.

Sup. hoc sup.
in §. 1. ref.
195. ad li. 7.
in aliis ejus
not. pro hac
quælit.